

Ravitsemusterveyden verkosto ja koordinaatioryhmä ravitsemusterveyden kehittäjänä

KARITA PESONEN, SUUNNITTELIJA, RAAHEN SEUDUN

HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ, KOORDINAATIORYHMÄN PUHEENJOHTAJA

Ravitsemusindikaattoritietoa Pohjois-Pohjanmaalta

	Pohjois-Pohjanmaa	Koko maa
Ei syö koululounasta päivittäin (Kouluterveyskysely 2019)		
% 8. ja 9. luokan oppilaista	32,4	36,5
% ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	29,1	36,4
% lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	28,8	30,3
Kasviksia ja hedelmiä ravitsemussuosituksen mukaisesti (FinSote 2018)		
% 20 - 64-vuotiaat	23,2	30
% 65 vuotta täyttäneet	32,1	33,6
Ylipaino (2019)		
% 8. ja 9. luokan oppilaista	15,1	16,9
% ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	21,5	25,1
% lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	15,1	15,9

Valtion ravitsemusneuvottelukunta 2017: Kunta- ja maakuntapäätäjän muistilista

Huolehdi, että

1. Ravitsemus huomioidaan hyvinvointistrategiassa
2. Ravitsemuksen asiantuntijat ovat mukana kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmässä
3. Alueenne väestön ravitsemusta seurataan ja kehitetään yhteistyössä
4. Ravitsemussuosituksia käytetään ruokapalveluissa
5. Asukkaille tarjotaan ammattihenkilön ravitsemusohjausta

Ravitsemusterveys kunnan hyvinvointityössä, nykytila Pohjois-Pohjanmaalla

- Ravitsemusterveyden edistäminen on mainittu vain muutamien kunnan hyvinvointikertomuksessa ja –suunnitelmassa
- Kuntien ateriapalvelujen johtajat eivät yleensä ole jäseninä kuntien hyvinvointiryhmissä
- Ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelmia ei ole

Ravitsemusterveyden verkosto

- Ravitsemusterveyden edistämisen suunnittelua ja arviointia varten on perustettu Pohjois-Pohjanmaan ravitsemusterveyden verkosto
- Verkosto toimii Pohjois-Pohjanmaan hyvinvoinnin yhteistyöryhmän (HYR) alaisuudessa
- Jäseniksi on kutsuttu ateriapalvelujen vastuuhenkilöt ja perusterveydenhuollon ravitsemusterapeutit
- Verkostoa koordinoi Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin johtajaylilääkärin asettama monialainen työryhmä

Ravitsemusterveyden verkoston koordinaatioryhmä (2019-2022)

puheenjohtaja 2019-2020 suunnittelija **Karita Pesonen** Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä
sihteeri terveyden edistämisen koordinaattori **Leea Järvi** PPSHP

Koordinaatioryhmän jäsenet:

Soile Haataja, tuotantokoordinaattori, Oulun Tilapalvelut -liikelaitos

Päivi Hirsso, vastuuyksikön johtaja, PPSHP, perusterveydenhuollon yksikkö

Sirpa Hyyrönmäki, projektityöntekijä, PPSHP, perusterveydenhuollon yksikkö

Henna Kallio, ravitsemusterapeutti, Oulun kaupunki, hyvinvointipalvelut

Eija Kangasoja, palvelujohtaja, Ylivieskan kaupunki

Kaisa Ketonen, ravitsemussuunnittelija, Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä

Mira Naamanka, ravitsemusterapeutti, Kuusamon kaupunki, terveysterveystoiminta

Mira Raappana, tuotannon suunnittelija, Oulun Tuotantokeittiö Oy

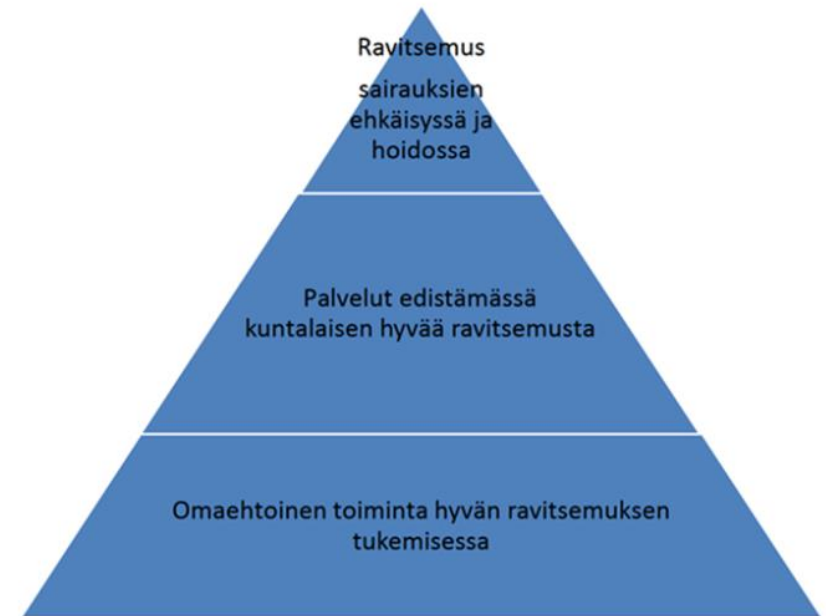
Tanja Seppä, ravitsemusterapeutti, Oulun kaupunki, hyvinvointipalvelut

Marja-Leena Silaste, ravitsemussuunnittelija, PPSHP, ravintopalvelut

Sami Tuohimaa, ateria- ja puhtaustalouden päällikkö, Kempeleen kunta

Ravitsemusterveyden edistämisen toimenpiteet

- Kysely hyvinvointiyhdyshenkilöille
- Alueellinen ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma (kouluikäiset, ikäihmiset)
- Syödään samassa pöydässä –ikäntyneiden yhteisöllisten ruokapalvelujen kehittäminen Pohjois-Pohjanmaalla (hankehakemus lähetetty kesäkuussa)
- Ensimmäinen verkoston yhteinen tapaaminen: Hyvä ravitsemus, parempi terveys – seminaari 3.10.2019

Kysely: Ravitsemuksella hyvinvointia (Opas kuntapäätäjille 2012)

- 28 vastausta 26 kunnasta

Hyvä ravitsemus ja sen kehittäminen on huomioitu osana kunnan hyvinvointistrategiaa. Jokainen hallinnonala vaikuttaa siihen, että kuntalaisen hyvä ravitsemus toteutuu.

Hyödynnetäänkö kunnassa Valtion ravitsemusneuvottelukunnan suosituksia ja hallituksen linjauksia hyvästä ravitsemuksesta?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Onko kunnassasi nimetty hyvinvointikoordinaattori tai muu vastaava henkilö?	75 %	☐	Kyllä	☐	Ei	25 %
Onko kunnassasi käytettävissä ravitsemusterapeutti, joka osallistuu ravitsemusasioiden kehittämiseen ja voi kouluttaa muuta henkilökuntaa ravitsemusasioissa?	37 %	☐	Kyllä	☐	Ei	63 %
Toteutuuko ravitsemuslaatia painottava hankintaosaaminen kunnassasi?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Onko kunnassa sovittu, miten kuntalaisille viestitään hyvästä ravitsemuksesta?	23 %	☐	Kyllä	☐	Ei	77 %

Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma sisältää alle kouluikäisten lasten ruoka- ja ravitsemuskasvatuksen järjestämisen.

Onko äitiys- ja lastenneuvoloissa toimivilla ammattilaisilla käytössään ajantasaiset ravitsemusohjauksen tiedot, taidot ja menetelmät? Kyllä Ei

Onko äitiys- ja lastenneuvoloissa on mahdollista saada tarpeen mukaista yksilöityä ohjausta ja tukea ravitsemusasioissa? Kyllä Ei

Täyttääkö päiväkodeissa tarjottava ruoka ravitsemuslaadun kriteerit? Kyllä Ei

Tarjotaanko päiväkodissa lasten ikäkauden mukaista ruokaa? Kyllä Ei

Koulujen toimintakulttuuri edistää terveellistä ravitsemusta ja hyviä ruokailutapoja.

Onko kouluateria kouluruokailusuosituksen mukaista ja täyttää ravitsemuslaadun kriteerit? Kyllä Ei

Syövätkö opettajat koululounaan oppilaiden kanssa? Kyllä Ei

Onko koulujen aamu- ja iltapäivätoiminnassa tarjolla terveellinen välipala? Kyllä Ei

Hyödynnetäänkö valtuustossa kouluterveyskyselyn ruokaan ja ravitsemukseen liittyviä tuloksia? **56 %** Kyllä Ei **44 %**

Hyödyntääkö kunta koulumaitotukea? Kyllä Ei

Onko kunnassa toimittu niin, että kouluissa ja liikuntapaikoilla ei sallita makeis- ja virvoitusjuoma-automaatteja? Kyllä Ei

Kunta toteuttaa hyvinvointistrategian mukaisia palveluita kuntalaisille ja työntekijöilleen niin joukkoruokailussa kuin terveydenhuollossa.

Onko kunnan työntekijöillä mahdollisuus nauttia maukas ja hyvän ravitsemuslaadun kriteerit täyttävä työpaikkalounas?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Onko työttömällä mahdollisuus ruokailla kunnan toimipisteissä?	30 %	☐	Kyllä	☐	Ei	70 %
Onko kunnassa järjestetty kaikille avointa elintapaohjausta?	50 %	☐	Kyllä	☐	Ei	50 %
Onko kunnassa mahdollista saada asiantuntevaa ravitsemusneuvontaa?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Kunnan iäkkäille asukkaille on järjestetty palveluita, joiden avulla on mahdollista seurata ravitsemustilaa ja saada tukea terveelliseen ravitsemukseen.						
Onko kunnassa käytössä yli 65-vuotiaiden ravitsemustilan arviointimenetelmä ja suunnitelmat vajaaravitsemuksen ehkäisystä, hoidosta ja seurannasta?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Onko kunnassa tarjolla ravitsemusohjausta ikääntyneille?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Järjestyvätkö kunnassasi tarpeenmukaiset ateriapalvelut ikääntyneille?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Seurataanko vanhusten ravitsemustilaa kotikäyntien yhteydessä esimerkiksi säännöllisin punnituksin?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Terveyskeskusten vuodeosastoilla, sairaaloissa ja hoitokodeissa ravitsemus on tärkeä osa potilaan hoitoa ja niissä tarjotaan ravitsemussuositusten mukaista ja ravitsemuslaadun kriteerit täyttävää ruokaa.						
Noudatetaanko ravitsemussuositusten mukaisia ruokailuaikoja?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Arvioidaanko osastolle tulevien potilaiden ravitsemustila vajaaravitsemuksen riskin tunnistamiseksi heti hoidon alussa ja pitkäaikaishoidossa säännöllisin välein?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Seurataanko pitkäaikaishoidossa olevien painoa?	☐	Kyllä	☐	Ei		
Onko ruokapalveluissa oma ravitsemusasiantuntija tai hänen palvelujaan saatavissa esimerkiksi elintarvikehankintoihin, ruokalistasuunnitteluun tai erityisruokavalioiden kehittämiseen?	68 %	☐	Kyllä	☐	Ei	32 %

Alueellinen ravitsemusterveyden suunnitelma - luonnos

Tavoitteet

- **Kouluruokailun kehittäminen:** tavoitteena on, että kaikki pohjoispohjalaiset koululaiset syövät koululounaan ja yhä useampi myös koululounaan kaikki osat.
- **Ikääntyneiden ravitsemuksen kehittäminen:** tavoitteena on, että ikäihmisten ruokapalveluissa noudatetaan uusimpia ravitsemussuosituksia, vajaaravitsemusriski tunnistetaan varhain ja ravitsemushoitoa osataan tehostaa ajoissa.
- Suosituksena on, että kuntien hyvinvointiryhmät kokoavat alaisuuteensa **monialaisen ravitsemuksen kehittäjätyöryhmän**, jonka tehtävänä on seurata, toteutuvatko ravitsemussuositukset kunnan ruokapalveluissa ja onko ravitsemusneuvontaan ja -ohjaukseen riittävästi resursseja. Tavoitteena on kerätä säännöllisesti palautetta kuntien ruokapalvelun tarjoamista aterioista. Tämän vuoksi kaikkiin kuntiin suositellaan perustettavaksi ruokaraateja.

Alueellinen ravitsemusterveyden suunnitelma - luonnos

Ravitsemusterveyden verkostolta pyydetään kommentteja, saatte sähköpostilla luonnoksen ja kommentointiohjeet

Suunnitelman toimeenpanoa

- Syödään samassa pöydässä –ikäntyneiden yhteisöllisten ruokapalvelujen kehittäminen Pohjois-Pohjanmaalla (hankehakemus lähetetty kesäkuussa)

Tavoitteena ikäihmisille kodin ulkopuolella järjestettyjen yhteisöllisten ruokapalvelujen kehittäminen, nykyisten palvelujen kartoittaminen ja kuvaaminen. Ikäihmisten toimintakyvyn tukeminen ravitsemuksen keinoin.
- Ehdotettu kouluruokailun ja ruokakasvatuksen huomioimista maakunnan hyvinvointisopimuksessa, esimerkiksi vuosittaisissa nostoissa